

L'ÓS BRU AL PIRINEU

La població d'os bru al Pirineu català durant el 2024 es xifra en 47 exemplars

Segons les dades recollides, pel Grup de Seguiment Transfronterer de l'Os Bru en l'àmbit de tot el Pirineu el nombre d'exemplars identificats és de 96.

El 2024 van néixer a Catalunya 10 cadells, dos més que el 2023.

3 abril 2025

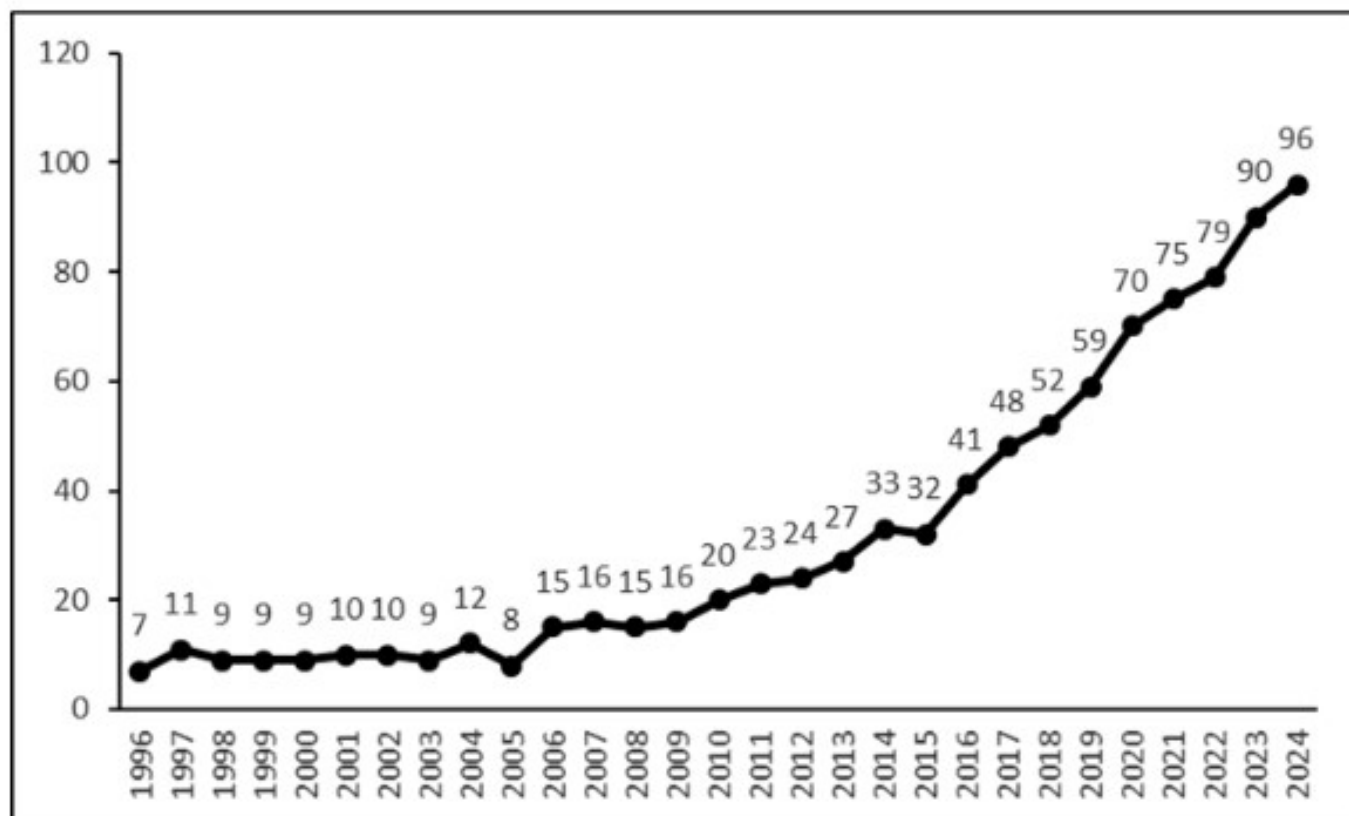
La població d'os bru al Pirineu català és de 47 exemplars identificats, segons les dades recollides el 2024 pel Grup de Seguiment Transfronterer de l'Os Bru (GSTOP), on a més de Catalunya també hi estan integrats el Conselh Generau d'Aran i els governs d'Andorra i França, l'Aragó i Navarra. En concret, es tracta de 21 femelles, 25 mascles i només 1 individu de sexe no identificat.

A tot el Pirineu la xifra és de 96 exemplars identificats: 47 femelles, 45 mascles i 4 individus de sexe no identificat. Aquesta xifra correspon al nombre mínim d'ossos detectats en un any i es revisa anualment. El 2023 s'havien identificat 83 exemplars, i durant el 2024 s'han detectat 7 animals que no havien estat comptabilitzats el 2023 i que, per tant, han incrementat el nombre passant a ser de 90 exemplars.

Pel que fa als naixements, a Catalunya durant l'any 2024 van néixer 10 cadells (3 mascles, 6 femelles i 1 de sexe no identificat) de 6 ventrades (femelles) de 5 mascles reproductors diferents. Al conjunt de tots els Pirineus la xifra s'eleva a 22 cadells (8 mascles, 10

femelles i 4 de sexe no identificat), corresponents a 13 ventrades de 8 mascles reproductors diferents. Es tracta d'una xifra superior a l'any anterior, quan es van detectar un total de 16 cries, de les quals 8 es localitzaven a Catalunya.

Evolució de la població als Pirineus

Segons els càlculs elaborats pel GSTOP, des de l'any 1996, s'han reproduït 34 femelles i 21 mascles diferents dels Pirineus. Aquest 2025 un mínim de 20 femelles es trobarien disponibles per tenir cadells.

Pel que fa a exemplars que es donen per morts o desapareguts durant l'any 2024, la xifra és de 5, la major part exemplars subadults. En aquest recompte de baixes, es comptabilitzen els espècimens dels quals es té evidència de la mort o bé no es té cap indici des de fa dos anys.

Així mateix, hi ha 13 exemplars que no s'han detectat el 2024, però que encara no es poden considerar oficialment com a desapareguts, ja que l'any anterior si se'n van trobar indicis.

Pel que fa a l'àrea de total de distribució de l'os bru s'estima en uns 7.200 quilòmetres quadrats, fet que suposa un augment de 100 km² respecte al 2023 i de 1.500 km² respecte al 2022. A Catalunya, l'àrea de

distribució és d'uns 1.800 quilòmetres quadrats. Des del 1996, la tendència general de la mida de l'àrea de distribució ha estat d'augment continuat, cosa que reflecteix àmpliament la tendència demogràfica de la població.

Com es fa el seguiment poblacional de l'os

El seguiment poblacional de l'os es fonamenta en dues metodologies de cerca d'indis de presència d'exemplars: la primera oportunista (danys, observacions, petjades, rastres, excrements) i la segona sistemàtica (operacions programades).

A Catalunya, a excepció de la Vall d'Aran on se n'ocupa el Conselh Generau d'Aran, aquest seguiment el desenvolupa el Cos d'Agents Rurals, del Departament d'Interior i Seguretat Pública. L'àrea de mostreig aproximada és d'uns 2.000 km². En aquesta zona hi ha distribuïts una sèrie de paranys de pèls, una gran part associat a càmeres fotogràfiques, que són les que nodreixen la informació

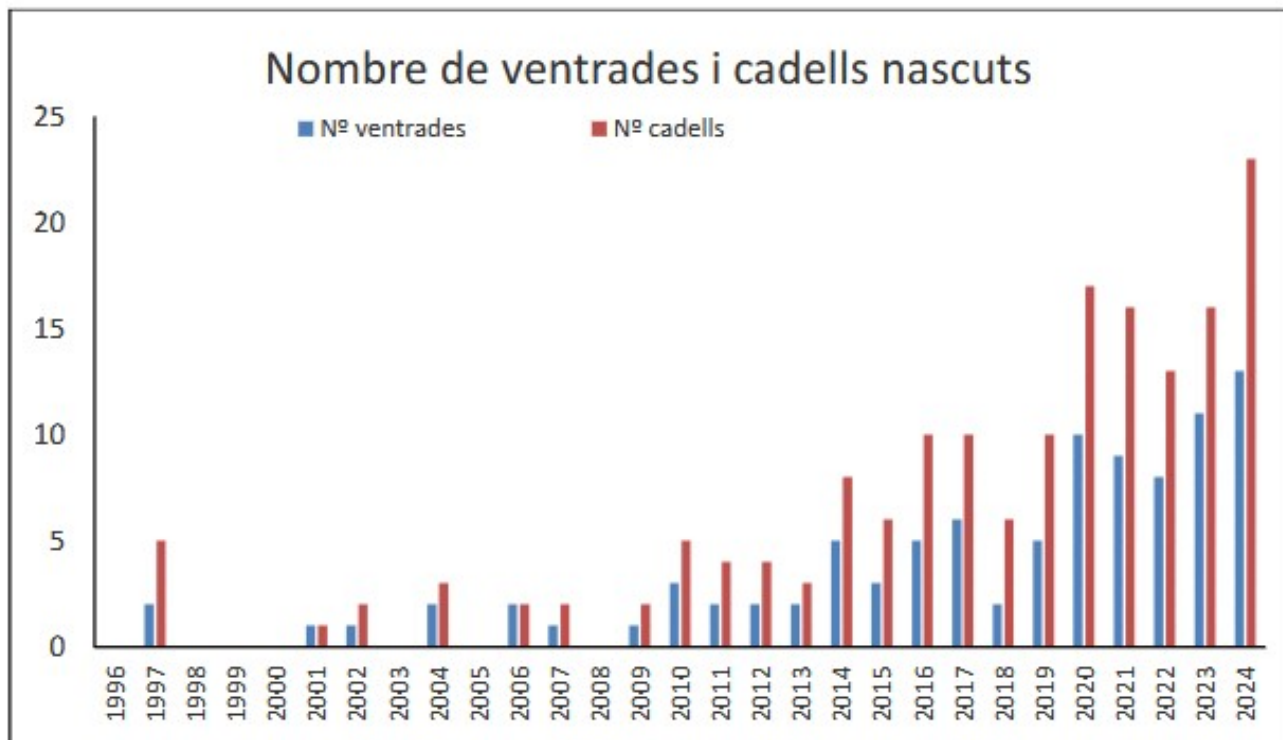
recollida en aquest seguiment sistemàtic o programat. En total hi ha 222 trampes de pèls repartides per les comarques del Pallars Sobirà, Alta Ribagorça, Pallars Jussà i Alt Urgell. Durant aquest 2024 s'han realitzat un total de 1.853 revisions d'aquests parany, de les quals 348 han tingut resultat positiu (mostra de pèls i fotografia associada) i 1.505 han tingut resultat negatiu.

Les altres dades del seguiment són les de tipus oportunista. S'han recollit i validat 250 dades oportunistes: 29 observacions, 26 rastres i petjades, 108 mostres de pèls, 6 depredacions, 58 excrements, 22 fotografies i 1 jaç.

En total s'han recollit més de 500 mostres de pèls d'os bru i 58 excrements, dels quals un cop triats i seleccionats se n'han enviat al laboratori 251 per la seva anàlisi genètica i identificació individual: 200 de pèls i 51 excrements. Aquestes mostres han permès identificar 37 animals diferents en aquestes 4 comarques esmentades.

Repartits serien: 35 al Pallars Sobirà, 3 a l'Alta Ribagorça (1 compartit amb el Pallars Sobirà) i 1 a l'Alt Urgell (també compartit amb el Pallars Sobirà). Cal esmentar que d'aquests animals només 9 han estat detectats amb exclusivitat en aquestes comarques, concretament 4 femelles, 2 mascles i 1 femella amb 2 cadells.

Evolució del nombre de ventrades i cadells nascuts entre 1996 i 2024

Compartit amb la Vall d'Aran, s'ha detectat 1 femella amb 3 cadells. Detectats pel Cos d'Agents Rurals i també a Andorra han estat 2 mascles. Identificats amb França i Andorra han estat 3 mascles. Compartits també conjuntament amb França i Vall d'Aran han estat 4 mascles i, finalment els detectats, tant pel Cos d'Agents Rurals com per França, han estat 13 animals: 6 mascles i 3 femelles i 4 cadells. Això evidencia l'enorme mobilitat d'aquests animals i els continus moviments i anades i vingudes al llarg dels Pirineus i a banda i banda de la frontera.

Al global dels Pirineus, el 2024, s'han confirmat 2.022 indicis de presència a França (mostres de pèls: 32%; fotos i vídeos automàtics: 22%; depredacions sobre animals domèstics o ruscs: 16%; excrements: 15%; petjades i rastres: 8%; observacions visuals: 6,5%), 1.556 a Espanya (mostres de pèls: 43%; fotos i vídeos automàtics: 37%; observacions visuals: 3%; excrements: 6%; depredacions: 5%; petjades i rastres: 5%) i 48 indicis a Andorra.

Mesures preventives de coexistència amb la ramaderia

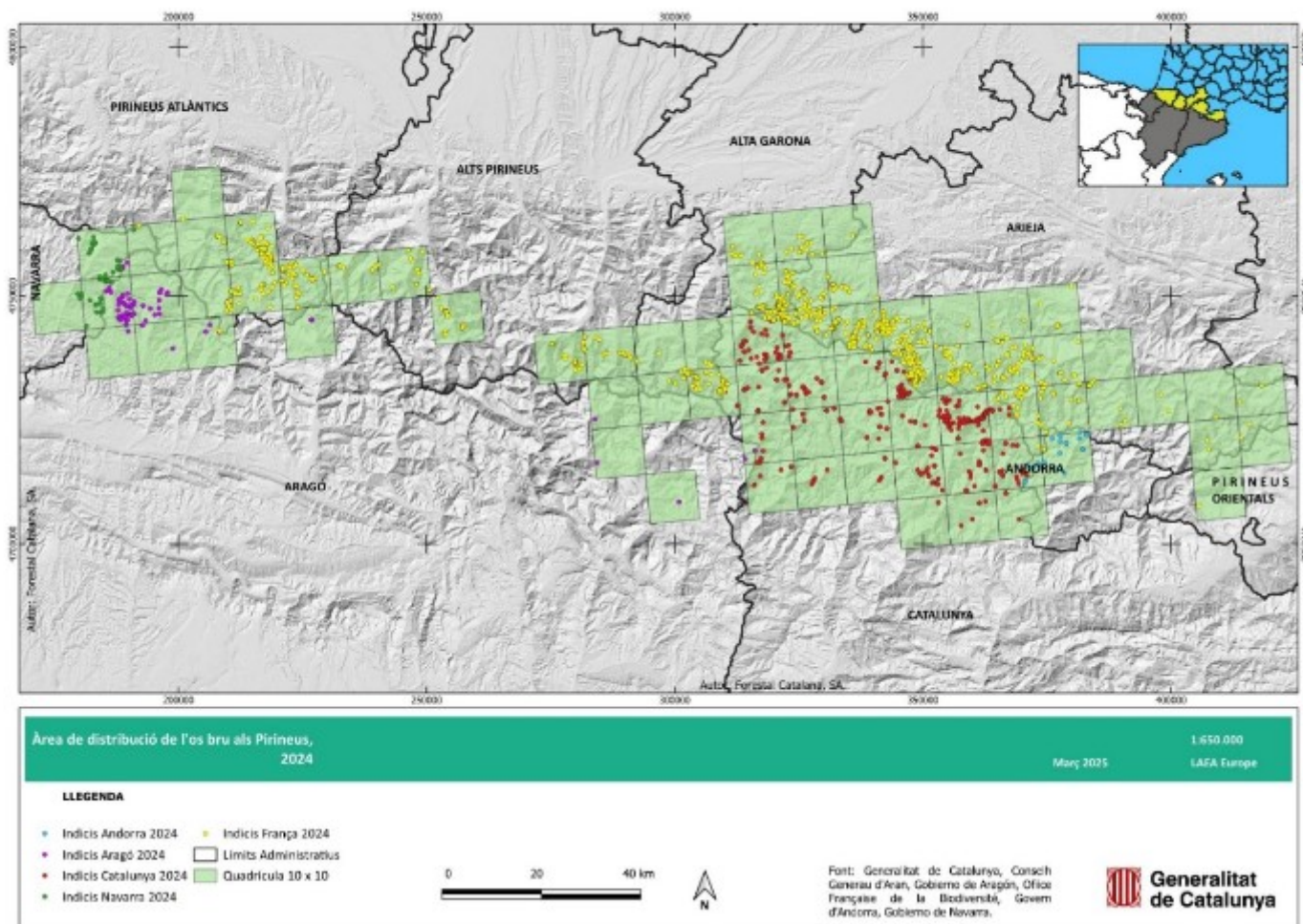
La Generalitat de Catalunya ja fa anys que desenvolupa tot un seguit de mesures preventives de coexistència amb la ramaderia que es fonamenten en l'agrupament i vigilància dels ramats durant el dia i tancament dels ramats amb la vigilància i protecció mitjançant gossos de protecció durant la nit. El programa de prevenció de danys pretén donar una resposta efectiva als ramaders locals propietaris d'oví i cabrum que estan ubicats en zones de presència de l'os, susceptibles de patir atacs i/o depredacions. L'objectiu és possibilitar la coexistència entre la ramaderia extensiva de muntanya i l'os i reduir les interaccions entre aquests.

L'any passat hi va haver agrupacions de ramats d'oví i cabrum en la zona de presència permanent de l'os, a Boldis-Àreu, Estaron-Tavascan i Isil. Les agrupacions compten amb la presència de pastors contractats mitjançant oferta i licitació pública, a través l'empresa pública Forestal Catalana SA, que s'encarreguen de la vigilància diürna. El

Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica també es fa càrrec del trasllat dels queviures moltes vegades en helicòpter del Grup de Suport Aeri del Cos d'Agents Rurals, la construcció, instal·lació i manteniments de les cabanes i la resta d'infraestructures. Durant el dia, el pastor surt a pasturar les ovelles i durant la nit les ovelles es tanquen en les pletes electrificades situades al costat del refugi on dorm el pastor. Així mateix, cada agrupació compta com a mínim amb la presència de dos gossos de protecció de ramats.

Les agrupacions tenen una durada d'entre 4 i 5 mesos i es custodien un total de 2.519 caps de bestiar. El Departament destina a aquestes mesures 82.850,22 euros.

Distribució de la població d'os bru als Pirineus

Així mateix, fora de l'època dels agrupaments, quan el nombre d'animals a agrupar són menys de 600 o bé quan un ramader de la zona de presència permanent de l'os realitza les pastures d'estiu fora d'aquesta zona, s'apliquen mesures d'autoprotecció consistents sobretot en el tancament del bestiar a la nit. Aquestes mesures el 2024 van beneficiar 2.634 caps de bestiar.

També s'apliquen mesures d'autoprotecció als ramats que es troben en les zones d'expansió de l'os. L'any passat s'hi van acollir set explotacions amb 4.900 caps de bestiar en total.

El Departament ha destinat a aquestes mesures 27.880,14 euros a través de convenis d'autoprotecció amb els ramaders. Amb aquests convenis el Departament compensa econòmicament a les explotacions que s'hi vulguin acollir sota el compromís de tancar el bestiar durant la nit amb tancats electrificats o en infraestructures fixes que puguin prevenir els danys d'os bru.

A les explotacions ubicades en les zones de presència ocasional de l'os, el Departament ha cedit material de protecció, com ara malles electrificades i vailets a ramades, on participen més de vint explotacions.

En el cas de la ramaderia bovina i equina, el Departament aplica mesures com ara la contractació de vaquers per garantir-ne la vigilància, pletes ramaderes o la cessió de dispositius de geolocalització. Aquest 2024 se n'han cedit 128 i també s'han instal·lat 11 antenes per garantir la cobertura dels dispositius.

En l'àmbit de l'apicultura també es realitzen tancaments d'assentaments apícoles en zones amb presència de l'os. L'any passat es van adherir a aquest programa 49 assentaments al Pallars Sobirà i a l'Alta Ribagorça, corresponents a un total de 20 apicultors.

Pel que fa a les compensacions per atacs i depredacions a la ramaderia, el 2024 s'hi va destinar un total de 5.773,78 euros. El nombre d'atacs registrats va ser 17 amb un total de 31 animals morts i ferits, mentre que l'any anterior se'n van produir 13. Així mateix, es van efectuar pagaments per danys apícoles per un valor de 4.160 euros.

Nota de premsa. **Govern.cat**.

Detectats vuit ossos bruns a Andorra durant el 2024

10 d'abril de 2025

Des de fa unes setmanes, els perfils de les xarxes socials d'Andorra Sostenible han començat a difondre vídeos sobre la fauna d'Andorra, gràcies a les imatges que ens facilita l'equip de banders. Aquest contingut ens permet apropar a la ciutadania la riquesa natural del país i sensibilitzar sobre la importància de protegir-la. Un dels últims exemples és el petit vídeo d'un os bru mascle de cinc anys captada el passat mes de maig a Ordino, en el marc del seguiment proactiu de l'espècie que duu a terme el Ministeri de Medi Ambient, Agricultura i Ramaderia.

Segons les darreres dades publicades del Grup pel Seguiment Transfronterer de l'Os bru al Pirineu (GSTOP), la població d'ossos bruns als Pirineus s'estima en 96 individus durant l'any 2024. A Andorra, s'han detectat vuit ossos: set mitjançant anàlisis genètiques i un a través de captura d'imatges. Aquesta informació no només és clau per al seguiment científic de l'espècie, sinó que també reforça el compromís del país amb la biodiversitat i la cooperació transfronterera en matèria de conservació.

Tot i que les possibilitats de trobar-se amb un os a les muntanyes són baixes, és important saber com actuar en cas de coincidència. Què hem de fer en el cas de trobar-nos amb un os:

Mantenir la calma, no córrer ni fer moviments bruscos, i parlar amb veu suau per indicar la nostra presència sense espantar l'animal

És recomanable retrocedir lentament sense girar-se d'esquena

No acostar-se ni intentar alimentar-lo

Si veiem un os des de lluny, el millor és no apropar-nos i marxar tranquil·lament

Si l'os s'aixeca sobre les potes del darrere, no és una actitud agressiva: només intenta reconèixer olors i saber qui ets

No et posis mai entre una femella i les seves cries. Podria actuar de manera defensiva

Si vas amb gos, assegura't que estigui lligat o molt controlat al teu costat per evitar que s'hi acosti o l'espanti

ANDORRA SOSTENIBLE

Punt d'informació i documentació sobre aspectes mediambientals per la ciutadania del Departament de Medi Ambient.

Vuit exemplars d'os bru van passar per Andorra el 2024 i van deixar 48 indicis

L'any passat van néixer al Pirineu 22 cadells i el cens arriba fins a 96 individus identificats

Redacció - Andorra la Vella - 04.04.2025

Un os bru al Pirineu català. GENERALITAT DE CATALUNYA

Andorra ha confirmat la presència de vuit exemplars d'os bru al territori durant el 2024, segons les dades oficials presentades a la reunió anual del grup de seguiment transfronterer de l'os bru al Pirineu (GSTOP). En paral·lel, s'han registrat 48 indicis de presència d'aquesta espècie dins del territori andorrà, entre mostres biològiques, imatges i rastres.

Aquestes xifres formen part del cens global de 96 individus identificats al conjunt del Pirineu, que representa un augment respecte als 83 exemplars de l'any anterior. La trobada anual del GSTOP, en què participa activament el Govern a través del departament de Medi Ambient i Sostenibilitat i del cos de banders, serveix per posar en comú les dades recollides pels

diversos territoris implicats.

El seguiment local es fa al llarg de 16 estacions de control, on es recullen mostres de pèl i excrements per a la seva anàlisi genètica. Durant el 2024, aquestes estacions han permès identificar set individus (una femella i sis mascles). A més, s'ha enregistrat un vuitè exemplar amb càmera automàtica, tot i que no se'n va poder fer la identificació genètica.

Aquest dispositiu de control es complementa amb la verificació de les observacions ciutadanes i amb l'activació de protocols d'alerta al sector ramader, quan es considera necessari, per minimitzar els riscos d'interacció. A més, es fan accions de sensibilització pública per informar sobre la convivència amb la fauna salvatge.

Els 48 indicis de presència documentats durant l'any –entre mostres, imatges i rastres– posen de manifest que Andorra no és només zona de pas, sinó un espai amb presència recurrent d'aquesta espècie emblemàtica.

Pel que fa a tot el Pirineu, el cens del GSTOP ha identificat 22 cries noves repartides en 13 ventrades, i ha sumat set exemplars que no havien estat detectats l'any anterior. La superfície d'àrea de distribució s'amplia fins als 7.200 quilòmetres quadrats, consolidant la tendència expansiva de la població d'os bru des del 1996.

La mobilitat dels exemplars fa que molts d'ells siguin identificats en més d'un territori. En aquest sentit, diversos ossos detectats a Andorra també han estat vistos a França o a Catalunya, confirmant la importància de la coordinació transfronterera per al seguiment científic i la gestió conjunta de l'espècie.

Diari d'Andorra.

L'exemplar Nere, l'ós més vell dels Pirineus, localitzat a l'Aran

abril 9, 2025

Agents de Miei Ambient deth Conselh Generau d'Aran l'han localitzat gràcies als paranys fotogràfics.

Nere, l'ós bru més vell conegut del Pirineu, que té 28 anys, ha tornat a ser vist en els diferents indrets de la serralada durant l'últim any, segons les dades de la població d'os bru que ha trobat el Grup de Seguiment Transfronterer de l'os bru.

Després de la seva aparició a Pirineu, Nere ha estat una figura fonamental pel desenvolupament de la població d'os bru en els dos costats dels Pirineus.

La Generalitat de Catalunya li atribueix vuit cries des de l'any 2004, entre les quals, tres de l'any passat amb l'ossa Bambou.

També se li atribueixen dos ossos nascuts en el 2020 amb la mateixa ossa.

Això ha estat un factor important en la diversificació genètica de la població, ja que durant força anys Pyros ha dominat la reproducció de l'espècie als Pirineus. Aquesta diversificació és essencial per evitar problemes d'endogàmia i afavorir la salut a llarg terme de la població d'ós bru del Pirineu.

A partir de l'any 2022, Nere ha deixat constància de la seva existència amb relativa freqüència en els diferents llocs de la serralada, el qual ha confirmat la seva presència activa i la seva importància en el manteniment de l'espècie a la zona.

Nascut en l'hivern de 1997, fill de la femella Ziva i d'un mascle eslovè, Nere a estat clau pel creixement i la consolidació de la població d'ossos al Pirineu.

Vielha, 9 d'abril de 2025

Consellh Generau d'Aran

Ossos autòctons

Els ossos autòctons dels Pirineus foren els darrers ossos bruns descendents directes del llinatge ursí pirenaic. La diversitat genètica de l'os bru euroasiàtic (*Ursus arctos arctos*) s'agrupa entorn de dos grans clades, l'oriental (Rússia, Carpats i Escandinàvia) i l'occidental (resta d'Europa). Aquest darrer, alhora es subdivideix en dos sub-clades més. En un hi trobem la soca pirenenca, més properament emparentada amb les dels ossos del Cantàbric i del sud d'Escandinàvia. L'altre sub-clade el formen els ossos dels Balcans, els Alps i els Apenins. De fet, la península Ibèrica i els Balcans foren els dos refugis a Europa on pervisqueren els ossos durant el darrer període glacial, expandint-se posteriorment per tot el vell continent.

Al llarg del segle xx, alguns caçadors i ramaders locals dels Pirineus varen practicar la caça i l'enverinament com a resposta a les escomeses dels plantigrads, que sovint posaven en perill la pròpia subsistència d'unitats domèstiques al atacar bestiar i arnes. Així mateix, els orsallers de l'Arieja, al segle xix, extreien ossalls de la muntanya per a ensinistrar-los i exhibir-los en fires i festes de poble en poble. Mentre, els caçadors de ciutat visitaven el Pirineu per participar en batudes del senglar i practicar la caça de grans trofeus fins que aquesta va ser prohibida al darrer terç del segle. Aquests són els principals factors que van contribuir a empenyer la població autòctona fins a la seva gairebé extinció local.

A la primera meitat dels anys noranta, els ossos havien pràcticament desaparegut del Pirineu Central. Segurament, restaren encara alguns individus dispersos, que deixaren algun rastre al Port de la Bonaigua, al bosc de Bonabé i al pic de la coma del Forn (Pallars Sobirà), bé com a la serra de Madres (Arieja). Però aquests ossos no foren identificats ni sembla que aconseguiren reproduir-se. Ja als

Pirineus occidentals la situació es perllongà un temps més, esdevenint una minsa població relict a d'uns pocs mascles sense femelles reproductives a la Primera dècada del segle XXI. Aquests ossos habitaven entre l'àrea de la Vall de Roncal (Navarra) i Urdax (Bearn) a Occitània fins a la vertical formada pel Parc Nacional d'Ordesa i la població francesa de Tarbes.

Els últims exemplars coneguts foren:

Cannelle L'última femella reproductiva autòctona dels Pirineus, morta per un caçador el 2004

Camille L'últim os autòcton dels Pirineus, en Camille, va desaparèixer l'any 2010.

Canelito Nascut a l'hivern 2003/2004, fill de Cannelle i de Nere (un os nascut al 1997 a la Vall d'Aran però engendrat a Eslovènia). Canelito és l'únic os actual descendent de l'estirp pirinenca, però al 50%.

Els ossos que hi habiten actualment són de procedència eslovena (Balcans), i han permès la supervivència de l'especie a la zona i una lenta però constant recuperació de les poblacions.

Viquipèdia

Nere

Nere és un dels ossos més emblemàtics dels Pirineus, car la seva història enllaça la política de reintroducció iniciada a França el 1996 amb l'agonia dels últims animals autòctons. La seva mare, Živa, fou alliberada embarassada en la primera tanda i el següent hivern nasqueren Nere i Kouki als Pirineus centrals.

Les anàlisis genètiques revelaren que el pare de Kouki era Pyros, mentre que el de Nere era un altre os eslovè. Es demostrava així per primera vegada la superfecundació (òvuls fecundats per parens diferents) en l'os bru europeu. El 10 d'abril de 1998 fou capturat durant un intent d'equipar Živa amb un transmissor. Aleshores fou batejat com a «Nere» pel color fosc del seu pelatge.

El 2000 o 2001, de jove, es dispersà a la part occidental, a les valls d'Aspa i Aussau, travessant la cresta pirenaica o les valls intermèdies dels Pirineus centrals (Lus e Sent Sauvaire, Cautarés i Arrens). Se sap que passà pel Sobrarb (Osca). El 2003 s'aparellà amb l'única femella supervivent de l'especie autòctona, Cannelle, morta l'any següent a la Vall d'Aspa (Bearn) pels trets d'un caçador. Nere se solia moure per França, amb visites esporàdiques a les valls del Roncal (Navarra) i les aragoneses d'Ansó, Echo i, més rarament, Aragüés i Aísa. El maig del 2015 fou gravat al massís de Sesques, a la Vall d'Aussau.

Després de 14 anys, el 2016 tornà sorprenentment als Pirineus centrals, on també fou detectat el seu fill Canelito. S'hi estigué el 2017 i el 2018, quan les càmeres el detectaren a la Vall d'Aran darrere d'una ossa. Arribà fins a Coserans, a l'Arieja, en un altre desplaçament típic d'un mascle gros a la recerca de femelles. Finalment, tornà a les valls occidentals per passar-hi l'hivern i el 2019, després de despertar de la hibernació, deixà les seves empremtes a un quilòmetre d'Echo (Osca). És possiblement el responsable de la desaparició dels dos cadells de Sorita el 2019. L'Oficina Francesa de la Biodiversitat (OFB) (ens fundat l'1 de gener del 2020 per fusió de l'ONCFS i l'AFB) ha confirmat que Nere és el pare de dos cadells (un mascle i una femella) de l'ossa Aran, nascuts a la Vall d'Aran el 2019/2020. Les anàlisis genètiques de traces també han demostrat que és el pare d'almenys un dels dos ossalls de la ventrada de Bambou del 2020. L'any següent fou detectat entre el Comenge, el Coserans i la Vall d'Aran. El 21 d'abril del 2022 fou observat en aquesta darrera vall amb dificultats locomotrius a la pota posterior esquerra. Com que era l'os d'edat més avançada a la serralada en aquell moment, sis entitats ecologistes demanaren que es preparés un dispositiu per auxiliar-lo. Tanmateix, l'any següent les càmeres de fototrampeig revelaren que Nere es tornava a desplaçar amb normalitat. De fet, el 2023 es constatà que tornava a emprendre grans desplaçaments entre els dos nuclis ursins: des de les valls aragoneses d'Echo i Ansó, a la Jacetània, fins a la Vall d'Aran, passant pels departaments francesos dels Alts Pirineus, l'Alta Garona i l'Arieja.

Viquipèdia

Hem confeccionat aquest document amb la nota de premsa de la Generalitat de Catalunya sobre la població d'ós bru existent al Pirineu, actualitzada al l'any 2024, segons les dades del Grup de Seguiment Transfronterer.

L'hem complementat amb una nota publicada a Andorra Sostenible, del govern andorrà, una informació publicada al Diari d'Andorra, i una nota de premsa del Conselh Generau d'Aran.

Finalment hi hem afegit dos fragments de la Viquipèdia sobre l'ós Nere i els últims óssos autòctons del Pirineu.